

ЕКОНОМІКА

DOI: <https://doi.org/10.32782/2519-884X-2025-55-1>

УДК 330.322.5

*Вакулич М. М., докторант
Навчально-науковий інститут
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій
vakulich_maria@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6153-3554*

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті проведено глибинний економічний аналіз стану інвестиційної активності регіонів України в умовах повномасштабного воєнного вторгнення. Застосування методу абстракції в управлінні інвестиційним кліматом економічної системи України відіграє важливу роль у виявленні ключових характеристик, які впливають на інвестиційну активність. Цей підхід дозволяє спростити і структурувати комплексний аналіз різноманітних аспектів інвестиційної діяльності в регіонах країни. Зокрема, інтеграція традиційних і сучасних методів оцінювання стану інвестиційного клімату є необхідною умовою для проведення детального аналізу обсягів капітальних інвестицій, який розглядається за різними видами економічної діяльності у розрізі регіонів України. Методи класифікації, що базуються на принципах загального та особливого аналізу, поряд із методами прогнозування, надають можливість здійснювати більш точну оцінку інвестиційних процесів.

Ключові слова: інвестування, стратегія, оцінка, аналіз, національна економіка, регіон, пріоритет, концепція.

JEL code classification: E22, F36, P45

Постановка проблеми. Погіршення економічного розвитку в Україні стало наслідком багатьох факторів, серед яких воєнні дії на території держави та карантинні обмеження, пов'язані з пандемією COVID-19. Ці обставини серйозно вплинули на інвестиційну привабливість країни, що в свою чергу призвело до зниження обсягу інвестицій як на макrorівні, так і в конкретних галузях. В умовах нестабільності, інвестиційно-інноваційна модель розвитку зіштовхнулася з новими викликами, що вимагає проведення ретельних трансформаційних зрушень, аби пристосуватися до нових економічних реалій.

Згідно з даними, представленими у звітах міжнародних організацій, Україні необхідно терміново вирішити питання структурної модернізації економіки. Це стосується не лише змін в окремих секторах, але й створення цілісної стратегії, спрямованої на залучення інвестиційного капіталу. Важливо, щоб модернізація проходила у тісній взаємодії з міжнародними інвесторами, надаючи їм стимули для вкладення капіталу в українську економіку. Крім того, для залучення міжнародних інвестицій необхідно створити привабливі умови. Це передбачає вдосконалення правової бази, забезпечення захисту інвестицій, а також створення інвестиційно-інноваційного безпечового економічного середовища. Спеціальні економічні зони, податкові канікули для інвесторів, а також програми підтримки стартапів можуть стати важливими кроками в цьому напрямку. Насамкінець, слід зазначити, що без структурних реформ і адаптації до нових економічних умов, шанси на успішне залучення інвестицій залишаться обмеженими. Тому, нагальність модернізації економіки не підлягає сумніву, адже вона є запорукою стабільного розвитку України в умовах сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адженда управління інвестиційним кліматом економічної системи на макроекономічному рівні формує постулати комплексної оцінки стану інвестиційного забезпечення регіонів держави. Вивченню проблематики аналізу концептуальних засад формування сприятливого інвестиційного клімату на рівні регіонів присвячені роботи багатьох вчених, зокрема: Павлишин О. [1], Зробок О. [2], Задольський А. [2], Городняк І. [3], Терендій А. [3], Штепенко К. [4], Забураєва О. [4], Гуцан Т. [5], Мельникова О. [5], Конакова К. [6], Руденська В. [6], Шуплат О. [7], Аронс С. [10] та інші.

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених питанням інвестиційного клімату в Україні, існує потреба в комплексному аналізі, який би охоплював не лише теоретико-методологічні аспекти, але й практичну значущість інвестиційного капіталу. Зокрема, важливо оцінити стан інвестиційного клімату в різних регіонах держави, оскільки він може суттєво варіюватися в залежності від багатьох факторів, таких як економічний розвиток, політична стабільність, інфраструктура та доступність ресурсів.

При цьому слід враховувати, що інвестиційний капітал відіграє ключову роль у формуванні стратегічних пріоритетів трансформаційних перетворень. Інвестування в інфраструктуру, освіту, науку та технології може суттєво підвищити конкурентоспроможність регіонів. Наприклад, регіони з розвинутою інфраструктурою можуть залучати більше іноземних інвестицій, що позитивно вплине на їх економічний розвиток в цілому.

Формулювання цілей статті. Метою статті є пошук концептуальних засад формування інвестиційної активності регіонів в контексті ревіталізації економічної системи України.

Виклад основного матеріалу. Проведення оцінки та прогнозування показників рівня інвестиційної привабливості регіонів України є важливою складовою економічного розвитку країни. Цей процес не лише сприяє залученню інвестицій, але й забезпечує стабільність економіки на регіональному рівні. Методи, що використовуються для цього, аналогічні тим, які застосовуються на макроекономічному рівні, проте мають свої особливості.

По-перше, детальний та покроковий моніторинг системи економічних показників є необхідним для формування об'єктивної картини. Це включає в себе аналіз таких показників, як валовий внутрішній продукт, рівень безробіття, інфляція, а також соціально-економічні фактори. Важливо, щоб дані збиралися регулярно, оскільки їх своєчасний аналіз дозволяє виявляти тенденції та вчасно реагувати на зміни.

По-друге, побудова та розширений аналіз системи економічних показників є ключовим етапом у визначенні інвестиційної привабливості. Це включає в себе не лише опис показників, а й їхній порівняльний аналіз між різними регіонами. Важливо враховувати специфіку кожного регіону, його ресурси, інфраструктуру, а також політичну ситуацію.

Прогнозування показників рівня інвестиційної привабливості регіонів держави також має велике значення. Це дозволяє не лише оцінити поточний стан, але й спрогнозувати потенційні зміни в майбутньому. Застосування сучасних економетричних моделей і статистичних методів дозволяє отримувати більш точні прогнози, що в свою чергу може залучити додаткові інвестиції. Окрім цього, пошук шляхів активізації залучення інвестиційного капіталу є критично важливим. Це може включати розробку нових інвестиційних проєктів, поліпшення інвестиційного клімату, створення стимулів для інвесторів та активну підтримку з боку держави. Важливо, щоб регіони не лише розраховували на зовнішні інвестиції, але й активно розвивали внутрішні можливості. Таким чином, комплексний підхід до оцінки та прогнозування інвестиційної привабливості регіонів України може суттєво вплинути на їх економічний розвиток, сприяючи залученню інвестицій та підвищенню якості життя населення. Це вимагає зусиль з боку держави, місцевої влади та бізнесу, аби забезпечити стабільний та поступальний розвиток регіонів.

Отже, очевидно є проблематика погіршення стану інвестиційного клімату економічної системи України у період останніх двох років. Крім того, необхідною є модернізація національної економіки із врахуванням різновекторності напрямів реалізації довгострокових стратегічних проєктів макроекономічного рівня. Трансформаційні процеси та економічні коливання

є рушійним силами прогресивних економічних перетворень, що відображає рівень конкурентоспроможності економіки держави та якісні зміни її інвестиційного середовища.

У 2021 році спостерігається поновлення позитивної динаміки залучення інвестиційного капіталу в економіку України та відновлення довіри закордонних інвесторів (+7555 млн. доларів США або +113%). У зв'язку із повномасштабним воєнним вторгненням на територію України у 2022 році динаміка залучення інвестиційного капіталу різко зменшилась (-6497 млн. доларів США або -3419,5%) [8]. Відповідна ситуація спостерігається за аналітичними матеріалами у 2023 році (-1936 млн. доларів США або -3585% відповідно) [9]. Слід зазначити, що одним із ключових проблемних аспектів, які впливають на економіку України в період 2023–2024 років, є введення Національним банком України валютних обмежень. Ці обмеження суттєво ускладнюють реалізацію трансформаційних економічних перетворень, зокрема в логістичному секторі національної економічної системи. Логістика, як важлива складова економіки, потребує стабільності та прогнозованості, яких наразі не вистачає. Для іноземних інвесторів, а також для вітчизняних підприємців, наявність затяжних валютних обмежень стає серйозною перешкодою при реалізації інвестиційних проєктів. Інвестиційні програми макроекономічного рівня, які можуть сприяти відновленню та розвитку економіки, стикаються з труднощами в умовах повномасштабного воєнного вторгнення. Війна не лише дестабілізує економічну ситуацію, але й створює додаткові ризики для інвесторів, які вже й без того мають обмежений доступ до фінансових ресурсів. Крім того, суттєвою перешкодою для членства України в Європейському Союзі залишається величезний розрив у рівні економічного розвитку між Україною та державами-членами ЄС. Це виявляється не лише в низькому рівні інвестиційного клімату, але й у недостатній інфраструктурі, відсутності ефективних механізмів підтримки бізнесу, а також у високому рівні корупції. Ці фактори створюють складні умови для інтеграції в європейські економічні структури, що, в свою чергу, гальмує процеси модернізації та реформування. Отже, для подолання цих викликів Україні необхідно вжити комплексних заходів. Серед них – поліпшення інвестиційного клімату, зменшення адміністративних бар'єрів, а також активна співпраця з міжнародними партнерами для залучення інвестицій. Тільки так можна сподіватися на успішну реалізацію економічних реформ і інтеграцію в європейські структури, що є критично важливим для стабільного розвитку країни в умовах сучасних викликів.

Перелік основоположних проблемних аспектів, що заважають ефективному інвестиційному розвитку регіонів України представлено на рис. 1.

Рис. 1. Перелік проблем забезпечення ефективного інвестиційного розвитку регіонів України станом на початок 2025 року

Джерело: розробка автора

З метою подолання диспропорційного розвитку в Україні, важливо розробити комплекс заходів, спрямованих на залучення додаткового інвестиційного капіталу. Це є критично необхідним для уникнення створення депресивних територій, які можуть заважати загальному економічному зростанню країни. Депресивні регіони часто стикаються з низьким рівнем зайнятості, відтоком населення та недостатністю інфраструктури. Тому, формування стратегій, що підвищують рівень інвестиційної привабливості, стає пріоритетним завданням на рівні державного менеджменту.

Залучення інвестицій можливе через різноманітні ініціативи. Однією з таких ініціатив є створення стимулів для інвесторів, включаючи податкові пільги, субсидії та зниження адміністративних бар'єрів. Такі заходи дозволяють не лише підвищити інтерес до інвестицій, а й сприяти розвитку локального бізнесу. Крім того, важливо забезпечити стабільність законодавства та захист прав інвесторів, що є основою для довгострокових вкладень.

Загалом, комплекс основоположних заходів макроекономічного рівня повинен включати аналіз регіональних потреб, інвестиційні стратегії, а також моніторинг ефективності реалізації програм (рис. 2).

Державна підтримка інфраструктури є також рушійним складовим елементом концепції заходів у напрямку підвищення рівня інвестиційної привабливості регіонів. Інфраструктурне забезпечення виходить на перший план означених концептуальних перетворень та зумовлює необхідність забезпечення розвитку логістики, державної підтримки реалізації проектів та програм та інше. Отже, питання інвестиційного забезпечення розвитку регіонів України залишається відкритим. А впровадження запропонованих заходів у напрямку залучення інвестиційного капіталу та підвищення рівня інвестиційної привабливості регіонів є першочерговим для забезпечення сталого прогресивного економічного розвитку держави.

В цілому, управління інвестиціями являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства. Управління інвестиціями входить у загальну систему стратегічного фінансового менеджменту та є однією з основних систем, що забезпечують реалізацію переважно довгострокових фінансових рішень. Формування ефективної інвестиційної політики є запорукою стабільної діяльності національної економічної системи в умовах зміни навколиш-

Рис. 2. Перелік основоположних заходів щодо залучення додаткового інвестиційного капіталу з метою відтворення сприятливого стану інвестиційного клімату регіонів України

Джерело: розробка автора

нього середовища. Основною метою інвестиційної політики стає створення оптимальних умов для вкладання власних та позикових фінансових й інших ресурсів, що забезпечують зростання доходів на вкладений капітал для розширення економічної діяльності, створення кращих умов для перемоги в конкурентній боротьбі. За наведеною інформацією визначено, що формування стратегічного потенціалу розвитку новатики оцінки рівня інвестиційної привабливості економічної системи крізь призму євроінтеграційних процесів створює комплекс відповідних умов, вирішення яких є ключовим у довгостроковій програмі економічного розвитку країни.

Висновки. На сьогоднішній день одним із найважливіших напрямів комплексної стратегії розвитку регіону є диверсифікація економіки. Це передбачає підвищення конкурентоспроможності регіональних підприємств, а також залучення інвестицій. Інвестиції, зокрема іноземні, є критично важливими для реформування економіки. Вони сприяють структурним перетворенням, відновленню виробництва, а також створенню ефективної ринкової та соціальної інфраструктури.

Для досягнення цих цілей необхідно впроваджувати низку заходів. По-перше, важливо поширити діючі програми бізнес- та менеджмент-освіти на рівні регіонів. Це дозволить покращити кваліфікацію кадрів, що, в свою чергу, підвищить продуктивність підприємств. По-друге, розробка локальних інформаційних стратегій щодо залучення інвестицій стане важливою складовою. Це дозволить регіонам більш ефективно презентувати свої можливості для потенційних інвесторів. Крім того, впровадження принципів прогнозування та стратегічного планування місцевими компаніями допоможе їм адаптуватися до змін у ринковому середовищі. Проведення реструктуризації та оптимізації малоефективних підприємств є ще одним кроком до підвищення загальної продуктивності. Лібералізація відносин «влада-бізнес» на регіональному рівні також має велике значення. Це створить сприятливі умови для розвитку підприємництва та залучення додаткових ресурсів.

Залежно від обсягу інвестиційного капіталу, регіон має можливість покращити свою економічну структуру. Створення конкурентоспроможності регіону прямо пов'язане з цими процесами. Необхідно активно залучати інвестиції, щоб забезпечити сталий розвиток та модернізацію місцевої економіки.

Список використаних джерел:

1. Павлишин О. Індекс інвестиційної привабливості України через війну сягнув мінімуму з 2013 року. 2022. *Економічна правда*. URL: <http://surl.li/nnncy>
2. Зробок О., Задольський А. Прямі іноземні інвестиції в Україну: проблеми та шляхи їх вирішення. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24066/1/S.67.pdf>
3. Городняк І.В., Терендій А.Б. Інституційні чинники залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. № 25. С. 3–10.
4. Штепенко К.П., Забураєва О.Ю. Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіку України та передумови необхідності їх залучення. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7040> (дата звернення: 03.01.2025).
5. Гуцан Т. Мельникова О. Тенденції інвестиційної привабливості України в умовах воєнного стану. *Galician economic journal*. № 2 (87). 2024. DOI: https://doi.org/10.33108/galician_visnyk_tntu2024.02
6. Конакова, К.М. Оцінка та напрями покращення інвестиційної привабливості України: рейтинговий підхід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород : Гельветика, 2019. Вип. 26. С. 84–90.
7. Шуплат О.М. Аспекти поліпшення інвестиційного клімату України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 1 (59). С. 129–137. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).129-137](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).129-137)
8. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
9. World Investment Report 2023. United Nations Conference on Trade and Development. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>
10. Arons S. Ukraine Reconstruction May Cost \$1.1 Trillion. URL: <https://bnnbloomberg.ca/ukraine-reconstruction-may-cost-1-1-trillion-eib-heads-1.1781648> (дата звернення: 05.01.2025).

References:

1. Pavlyshyn O. (2022) Indeks investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy cherez viinu siahnuv minimumu z 2013 roku [Ukraine's investment attractiveness index hits its lowest level since 2013 due to the war]. *Ekonomichna pravda*. Available at: <http://surl.li/nnncy>

2. Zrobok O. and Zadolskyi A. (2020) Priami inozemni investytsii v Ukrainu: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia [Foreign direct investment in Ukraine: problems and solutions]. Available at: <https://ela.kpi.ua/bit-stream/123456789/24066/1/S.67.pdf>
3. Horodniak I. V., Terendii A. B. (2020) Instytutysiini chynnyky zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [Institutional factors of attraction of foreign investments in the economy of Ukraine]. *Shkhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: Economy, Business and Management*. Vol. 25. pp. 3–10.
4. Shtepenko K. P., Zaburaieva O. Iu. (2019) Analiz priamykh inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy ta peredumovy neobkhidnosti yikh zaluchennia [Analysis of direct foreign investments in the economy of Ukraine and the prerequisites for their involvement]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, vol. 5. Available at: <http://economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7040> (accessed 03.01.2025).
5. Hutsan T. Melnykova O. (2024) Tendentsii investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Trends in the investment attractiveness of Ukraine under martial law]. *Galician economic journal – Ekonomichnyi zhurnal Halitsii*, no. 2 (87). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu 2024.02 (accessed 03.01.2025). (in Ukrainian)
6. Konakova, K. M. (2019) Otsinka ta napriamy pokrashchennia investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy: reitynhovyi pidkhid [Assessment and directions for improving Ukraine's investment attractiveness: a rating approach]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. seriia: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University: series: International Economic Relations and World Economy*. Uzhhorod : Helvetyka. Vol. 26. pp. 84–90.
7. Shuplat O. M. (2022) Aspekty polipshennia investytsiinoho klimatu Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Aspects of improving the investment climate of Ukraine in the conditions of European integration]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*. Vol. 1 (59). pp. 129–137. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).129-13](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).129-13)
8. Natsionalnyi bank Ukrainy [National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/> (accessed 03.01.2025). (in Ukrainian)
9. World Investment Report 2023. United Nations Conference on Trade and Development. Available at: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023> (accessed 03.01.2025). (in Ukrainian)
10. Arons S. Vidbudova Ukrainy mozhe obiiysia v \$1,1 trln [Ukraine Reconstruction May Cost \$1.1 Trillion]. Available at: <https://www.bnnbloomberg.ca/ukraine-reconstruction-may-cost-1-1-trillion-eib-head-says1.1781648> (accessed 05.01.2025).

Vakulich M. M., Doctoral Student,
Educational and Scientific Institute
“Prydniprovsk State Academy of Civil Engineering and Architecture” of
Ukrainian State University of Science and Technologies
vakulich_maria@ukr.net
ORCID: 0000-0001-6153-3554

FORMATION OF INVESTMENT ACTIVITY OF REGIONS IN THE CONTEXT OF REVITALIZATION OF THE ECONOMIC SYSTEM OF UKRAINE

Abstract. The article provides an in-depth economic analysis of the state of investment activity in the regions of Ukraine in the context of a full-scale military invasion. The use of the abstraction method allowed us to identify the characteristics of the conceptual principles of managing the investment climate of the economic system of Ukraine, which made it possible to simplify a comprehensive analysis of the spectrum of investment activity in the regions of the state. The integration of traditional and modern approaches to assessing the state of the investment climate of the state economy necessitated a comprehensive assessment of the volume of capital investments by type of economic activity in the context of the regions of Ukraine. Classification methods based on the principles of general and special analysis and forecasting methods, in combination with comparative and abstract-logical analysis, allowed us to form the results of a comprehensive analysis of changes in the balance of foreign direct investment in the economy of Ukraine in the context of regions for the period 2022–2024, focusing on the most priority projects in the field of investment support. The study analyzed the values of the investment attractiveness index of regions of Ukraine, analyzed the volumes of capital investments by types of economic activity in the regions of Ukraine, and analyzed the most priority investment projects in the regions of Ukraine by the volume of investment capital attracted. The results obtained reproduce the priority postulates for the formation of a set of measures aimed at attracting investment capital and forming a favorable investment climate in the regions of Ukraine. The specified measures are strategic guidelines both at the macroeconomic level for the revitalization of the national economic system and at the regional level for

ensuring progressive innovation in investment activity. The results of the study have practical significance for domestic and foreign investors, business analysts, and entrepreneurs. Regional aspects of the concept of investment climate management in Ukraine reproduce the strategic guidelines for ensuring its progressive transformational development and contribute to the formation of a high level of investment attractiveness on the world stage through the prism of international rating agencies.

Keywords: *investment, strategy, assessment, analysis, national economy, region, priority, concept.*